

„Istarska Rijec“

izlazi svakog četvrtka uveče, svakog drugog četvrtka današnji prilog „Mlada Istarska“...

ISTARSKA RIJEČ

Tjednik za pouku, gospodarstvo i politiku Istarskog naroda.

„Slugom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ — Narodna poslovica.

Oglasi stoje 4 lira

Pismo iz Zagreba

Otvorene članice Slavenkih društava. Pomen Simonu Gregorciju u društvu „Istarska“...

Što je s dodatnim satovima?

Pa novom skloptom zakona poitalijanceni su već lani na svim hrvatskim školama svi prvi razredi. Ove godine poitalijanceni su na našim školama i drugi razredi...

svi i svim svojim paragrafima i tčkama, no jedino ova ustanova o dodatnim satovima s hrvatskim nastavim jezikom...

Da li je to u Italijanske skolske vlasti novi zakonski ustavom o dodatnim satovima izjavljajući na šteti naroda našega...

Da li su oni valj da je ne izdovce. Hlaci su, da figurira u zakonu kao dokaz njihove širokogrudnosti i liberalizma...

Sve to ne će Lari-tili. Grla će i ržena istina ipak na vidjelo. Najbit će znati, što se s nama zbiva, kao što je negda znao i za priske meletine u Banjoj i u Alzaciji...

Medjutim, što se događa? Desava se, da se nas hrvatski a ni slovenski jezik ne uči u dodatnim satovima...

Kako li? Poitalijanceni prvih dvaju razreda na našim školama izvelo se u jedan mah. Tu nije trebalo ni vremena ni posebni studiji, ni razmislovanja ni preuvažavanja...

Dobro, selimo na — taj zakon, makako bio protivan našim osjećajima pravde i poštenja, morao bi se ipak da provede do kraja...

A naš će narod i ovim nesretnim krajevima dobiti jedno iskustvo više, u niemu će se još dublje utvrditi svijest, da u svim stvarima mora da očekuje nešto dobro...

Ali to ne znači, da će se narod s ovine da zadovolji i da će i pred svim narodom, krivom nepravedom i opet razigranom da priđe glavom...
Jok!

Kako sude Francezi i Englezi o događajima u Italiji?

Cijeli svijet prati s velikim zanimanjem ono, što se danas događa u Italiji. Svi se slazu u tome, da se u Mussolini mnogo trudio, da izdigne Italiju od komunizma...
Tako isto sude Englezi, a kako je poke u samim stvarima, to mi najbolje znamo...

Fašisti misle, da može i vlada da bude jedne stranke... zato oni bivaju svakim danom sve osamljeniji. Matteotičvo umereno proizvelo je u narodu veliko ograđenje zbog toga, što je to bio najostriji znak, da u zemlji vlada volja jednog čovjeka i sile...
Tako isto sude Englezi, a kako je poke u samim stvarima, to mi najbolje znamo...

Vinsko pitanje

U poludneve debata postala je rasprava o vinskim pitanju vrlo živa. Veseli nas, što se u ovoj stvari primili rješavanja vinske krize, u najboljoj unadi, da opet poznanom gospodarstveniku situacije i da konačno predstavnimo svim zapriječama, koje vrebale groze sa uništenjem cijelokupnog gospodarstva Istre...
U Italiji 4.270.000 ha, u Francuskoj 1.526.600 ha, u Jugoslaviji 166.400 ha, u Austriji 32.000 ha, u Mađarskoj 219.400 ha, u Češkoslovačkoj 170.000 ha...
U Italiji, koja toliko trpi od vinske krize, privremeno predlaže — što se površine tiče — svinu proizvoditi, da li Istra ne smije da zabavi vinogradarstvo, to više, kad se znae, da je vinogradarstvo uopće vinske krize još uvijek jedna izmjerljiva najmanjsih gospodarstvenih grana u Istri.

Uvijek je nekoliko predataka o ostalim kulturama u Istri prije rata:

Sigurno se je privedilo popriječeno 900.000 q, v.ina 500.000 hl, žita 50.000 q, kukuruz 110.000 q, ječmena 21.000 q, raži 7000 q, zob 8000 q.

Produkcija v.ina u Istri, koja je bila do sada i na 800.000 hl, za vrijeme rata znatno je pala uslijed evakuacije, pomanjkanja raćnika i uništenja vinogradi. Ali sada se opet lagano približava predratnim brojkama...
Istarska se v.inska produkcija, koja nam je iz razumljivih uzroka prije rata približe kreće iznad 19.000.000 hl dok je god 1908 imala skoro 62.996.696 hl.

Istarski je danas brekici ni najprijetnije ni li se. Dapače bila bi velika nevolja, koji bi se imovinski pogubili, koji prijeli nekim gospodarstvom Istre. No ne plaši nas nišil Italijanska superprodukcija, kolikoneacionalni sistem u kulturi i proizvodnji i neodgovornosti naše v.inske trgovine. Ne ustručavamo se ust. rđiti čak ni to, što mi idemo u susret velikim kašnjenjima, da za kratko vrijeme ne nastupe radikalne promjene u proizvodnji i organizaciji naše v.inske trgovine.

Te riječi ne smiju poljubiti da nas ozlobije, već da nas osokole i potaknu na to, da pokušamo sve što je u našim moćima, da predstavnimo sve zapreke, koje stoje na putu održavanja našeg gospodarstva.

V.insva loza mora i nadalje da ostane glavna kultura Istre i to radi ovih razloga: 1. jer je v.ino za Istru najpunosniji proizvod, 2. jer v.inovica loza najbolje odgovara terenu i suhom p. dječblju Istre, koja je pogodnija za drvenaste nego za travnaste kulture. Ta činjenicu moramo napose podudarati, da ne zadjemo pri rješavanju v.inske krize na stranpucstvu, već da se latimo direktnog rješavanja v.inskog pitanja i, omogućenja prodaje v.ina.

Razlozi, koji su uplivali na širenje lože, kao i množenje pučanstva, dječljenje zemljišta, naveli su na to, da se počelo racionalnije obradivati vinograde. Nato je mnogo utjecalo nepreslano traženje v.ina uslijed pomanjkanja v.ina u bivšoj Austriji.

Produkcija Austro-Ugarske nije nikada prekracila 8 milijuna hl, dok je italijanska p. precno šest do sedamput veća...
Neki su od navještenih rasloga drugde otpali, ali od toga se ne može očekivati veća proizvodnja, jer je loza, kako već nar. glasilo, još najpunosnija kultura. Boje je da se nas poljudje, koji se i u nateženom času znade snaći, prije ili kasnije sam. jednici o potrebi uvjadanja umosnijih sistema, nego da se lađa drugih kultura, koje imaju kudikama manje izgleda za uspjeh i koje zahtijevaju 5 do 6 godina da postanu usodne.

Mislili na to, da će lože još uvijek prevladivati treba se prilagoditi, naravno, uzveći i obzir nove prilike, u kojima živimo.

Loza rodi po cijeloj Istri, izuzevi samo one krajeve, gdje bura bijesni. Ne najbolje rodi i najbolje plaća ona loza, koja je usidjena na ispostavljenom grću, dok ona u nižini daje mnogo manje. Ta bi se mesta morala zamjeniti drugim kulturama kao žitom, povrćem, pesom, kukuruzom, krušpicom.

Inače bit će umjesno, bar djelomično, vinograde zamjeniti sa povrćem, koja bi postala, gdje prilike dozvoljavaju, glavni izvor dohodaka. Povrće bi se rasprodavalo, djelomično u Trstu, Puli i na Rijeci, djelomično bi se pak izvažalo u srednje-evropske države, gdje konsum stalno raste.

Svojedobno se je sadila loza uz žito, kukuruz, tako da su seljaci priradivali od svega ponekoliko. Suvršak su prodavali, prodavanje v.ina bilo je veoma lako, jer su meštari i kupci, dolazili na dom. Onakog sredstva, kao u Trstu, Puli, Rijeci, nekako Dalmacija dapače i sama Venecija, kupovali su istarsko v.ino, jer drugoga nije bilo ili je bilo slabije. Tako su se konsumenti bili pritičili našem v.inu i producentu se nije bilo bojati kakovo će biti njegovo v.ino, jer ga je odmah ili u par mjeseca kasnije rasprodalo.

Medjutim je u Francuskoj i u Mađarskoj filoksera umistavala vinograde, pa se i tamo uzavalo istarsko v.ino. Uslijed velikog potraživanja v.ina, svak je nastojao, da nasadi što više loza. Zato nije nikakvo čudo, što su naši vinogradari pasadili bilo i na ona zemljišta, koja apsolutno nisu bila za to podnesna.

Poljsko-izgledovska društva, 2 četvrtka zagrebačka društva, Učeničko društvo „Prosvita“, Ruski Krugovi i. Koloni i dr. Po nedušeobnom spoznavanju i pomenuiti organizacija „Slavenska Društva“ najavio tečajevce iz pojedinih slovenskih jezika, pripadajuju zajednička predavanja o poljima u slovenskom svijetu, koncerte slovenske pjesničke i dr. recenog skupnoj etnoničnoj stree na raspolaganje novine i časopisi svih slovenskih naroda.

Na samom otvorenju prikazali su pojedini govornici razlog i stane slovenske ideje kod Rusa, Poljaka, Bugara, itd. Na obilježje obilježje razloga radilo se i osoda mnogo. Mnogo se je i poslušalo. Ali je nedušeobno, da je još mnogo neumorno djelovanja potrebno, da se postigne potpuna slovenska uzajamnost, da bude zblja ono, što je već v.lovom a i našim najboljim glavama. Potrebna imna dostia. Ne sadje se zabavljati, da osim Rusa, Slaveni do raznojevoja doka nisu itali svoje državne smostalnosti. Nove slovenske državne tvorevine imala različite interese, koji se lađaju i sukobljavaju. A imna i danas Slavenu. Laji se još nisu oslobodili. Ali mi znamo, da je neodvojiva, v.ila stvar i naša etnosa, i v.iereno, da će hrvatska ljubav jednom malnuti sve zapreke.

Simić se potpuno i kulturno društvo „Istra“ u Zagrebu sedito pokolnoje slovenskog pjesnika, Primjera Simona Gregorcija. Društvene prostorije bile su Arcaje maseja svijeta. Redovni konjerenik Richard Katalinec-Dejrovc zabolje je pristisnima značenje Simona Gregorcija, umrlaga god. 1906. u Gorici. Pjevacki zbor, ped ravanjem gradskog učitelja g. E. Dukića, otpjevao je dvije pjesme slovenske pjesnika s Gregorcijevim riječima. (Pogled neželjno tako i Riječi Avstriji, koje su se morale ponoviti. Končao je student I. Lasić vrlo lijepo deklarirano slavu Gregorcijevu. Svoj. i pjesmu, u kojoj je pjesnik dao svu svoju veliku ljubav prema toj bistroj gorškoj ljepotici. Sva svoja ljubav i sve svoje erne stvari...)

Tako je zagrebačka Istra dostojno produlevo uspomeno na Simona Gregorcija, koji je namo Istosima tako bliz, danas više nego ikada prije. S njime nas vezuju iste muke i iste radosti. Napadali su ga žestoko, kao nas to napadaju: stradali su, kao što stradamo mi; volja je svu i svu, svoje planine, svojim Svoju, slobodu svojga tijela i svoje misli. Gregorcij je izgumno u teškoj borbi za jednu stvar, koja ne će i ne može da gine; i zato ga mi razumijemo.

Kulturno i potpuno društvo „Istra“ radi istarsko daljnje i svome programu još više takovih lijepih sastanaka.

DOPISI

IZ RIJEKE. Jos jedna parada. - Barbaro connubio. - Zlatna kolajna i targa. - Nino!

U predodjeljak 17. o. m. i. bio na Rijeci bratoduce kolica Viktora Emanuela, duka d'Aosta. Svoine su javile, da je Duika primio među ostalima i gospodarčinu Lavina u Istri, bivšeg pokolnoje kolonela Terri, rodom Riečanina.

Ja sam već pisao o tom kolonelu de Terri. On je u mladosti svojog položaja hrvatsku gimnaziju, koja se još onda nalazila na Fiumeri. Tako je on i među Hrvatsima imao veliku znanaču i prijatelja. Sveom je intiman bio i predsjednikom Narodnoga Vijeća na Sušaku, s pokolnim drom. Androm Bakarčićem. Jedne večeri došao je i u prostorije Narodnoga Vijeća, gdje nas je bilo nešto oko desetak na okupu. Bed jeznue ruke, boleželjivi, ali i razgovoru neumoran, duboko i savjestivo. Kad je nešto u razgovoru rekao, da se čudi italijanski štampi, koja piše o zemljama oko Kvarnera i gože prema jugu kao o krajevima naseljenim i natvore samim Italijanima. Terri se nasmiehnuo i reče:

E, što će? Tko bi mojim Talijancima bio rekao malo prije rata, da u Dalmaciji žive Crnci ili Arapi, oni bi bili i to povjerovali. Ove riječi pokolnoje, jednorukog kolonela pale su mi u pamet u Arca, dok je u Adamičevu trpu sa trbine naručio udešene govornik sakupljenom svetu i svim zapovjednik. Duca d'Aosta, duka d'Aosta. Duca d'Aosta je vojnik i vojnik Italijan. pa je i govorio i kao vojnik i kao Italijan. On nije nikada bio na Rijeci, i što je onomadno

